

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Н. В. Приходько

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до вивчення курсу "Фінансовий ринок"

Рекомендовано Методичною радою НУК

Миколаїв 2007

УДК 336.7(477)(075.8)

Приходько Н.В. Методичні вказівки до вивчення курсу "Фінансовий ринок". – Миколаїв: НУК, 2007. – 20 с.

Кафедра фінансів

У вказівках розглянуто основні теоретичні відомості про фінансовий ринок, його структуру, фінансові інструменти, наведено питання та завдання для самоконтролю.

Призначено для студентів економічних спеціальностей ВНЗ, які вивчають курс "Фінансовий ринок", а також для фінансистів.

Рецензент канд. екон. наук, доцент Г.К. Рогов

ВСТУП

Фінансовий ринок (ФР) є механізмом, завдяки якому нагромаджуються і перерозподіляються фінансові ресурси для спрямування у сфери з найбільшою ефективністю їх використання. Фінансовий ринок є місцем, де знаходяться ті, хто має вільні грошові ресурси і пропонує їх за відповідну винагороду, і ті, хто хоче отримати дані ресурси для фінансування виробничої та інших видів діяльності. Акумуляція і переміщення фінансових ресурсів здійснюються за допомогою різноманітних фінансових інструментів і посередників.

В Україні ФР знаходиться на початковому етапі становлення, так само як і інші складові ринкової інфраструктури. Ось чому вивчення дисципліни "Фінансовий ринок" особливо актуальне в умовах нинішніх економічних перетворень, коли державі потрібні кваліфіковані спеціалісти з фінансів, які повинні розуміти систему взаємозв'язків на ФР, знати основні інструменти ФР, вміти оцінювати діяльність суб'єктів ФР.

Дисципліна "Фінансовий ринок" становить собою логічне продовження таких дисциплін, як "Фінанси", "Гроші та кредит", "Ринок цінних паперів", "Банківські операції", "Валютне регулювання", "Міжнародні фінанси", "Фінансовий менеджмент", "Маркетинг" та ін. Для виконання розрахунків у курсі "Фінансовий ринок" потрібні знання фінансової математики.

Мета дисципліни – підготувати кваліфікованих спеціалістів у сфері грошових відносин на ФР, дати їм знання про сутність фінансового ринку, принципи його регулювання, методику аналізу й оцінки інструментарію ФР та системного підходу до розв'язання проблем його розвитку.

1. ПРОГРАМА КУРСУ "ФІНАНСОВИЙ РИНОК"

Тема 1. Сутність, функції, структура та інструменти фінансового ринку

Дискусійні питання трактування поняття "фінансовий ринок". Теоретико-методологічні проблеми вивчення ФР.

Економічний зміст поняття "фінансовий ринок". Зміст функцій ФР.

Структура фінансового ринку як ринку фінансових ресурсів. Характеристика окремих сегментів ФР.

Класифікація ФР. Ознаки, покладені в основу класифікації.

Поняття, види та класифікація фінансових інструментів. Похідні фінансові інструменти (деривативи).

Властивості фінансових інструментів: термін обігу, ліквідність, доходність, ризиковість та ін.

Вартість фінансових інструментів (майбутня та поточна). Нарощування та дисконтування вартості за простими та складними процентами. Практичне застосування концепції вартості грошей у часі.

Тема 2. Фінансове посередництво та фінансові посередники

Загальне поняття фінансового посередництва. Переміщення капіталу за допомогою посередників. Функції фінансових посередників.

Комерційні банки як фінансові посередники. Принципи побудови комерційних банків. Класифікація комерційних банків. Активні та пасивні операції банків.

Небанківські кредитні інститути. Лізингові компанії. Факторингові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Позичково-ощадні асоціації.

Контрактні фінансові інститути. Страхові компанії. Пенсійні фонди. Інститути спільного інвестування.

Тема 3. Державне регулювання фінансового ринку

Необхідність, мета і шляхи здійснення державного регулювання фінансового ринку.

Органи державного регулювання діяльності фінансових установ.

Регулювання банківської діяльності на ФР. Економічні показники регулювання діяльності комерційних банків. Правові основи регулювання банківського кредитування.

Регулювання діяльності учасників ринку цінних паперів.

Державна політика на валютному ринку.

Тема 4. Ризик та доходність фінансових інструментів

Поняття доходу на вкладені кошти. Процентна ставка, її види. Розрахунок процентної ставки. Процентна ставка з урахуванням інфляції. Обчислення премії за ризик.

Розрахунок доходу від володіння фінансовими активами. Залежність доходу від строків погашення фінансових активів.

Механізм оцінки фінансових активів.

Оцінка та механізм оцінки акцій. Фактори визначення ринкової вартості та доходності акцій. Методи оцінки акцій.

Оцінка прибутковості боргових паперів (облігацій, сертифікатів).

Поняття і основні види ризиків. Фінансові ризики, їх класифікація. Фактори, які впливають на рівень фінансового ризику. Ступінь ризику.

Методи оцінки ризику на ФР. Факторний аналіз фінансових ризиків.

Методи управління фінансовими ризиками: диверсифікація, лімітування, страхування.

Тема 5. Грошовий ринок

Сутність та структура грошового ринку. Інструменти грошового ринку. Попит на гроші та їх пропозиція.

Обліковий ринок, особливості його функціонування. Інструменти облікового ринку.

Організація та особливості функціонування депозитного ринку. Безстрокові депозити. Термінові вклади. Ощадні депозити.

Міжбанківський ринок. Операції на міжбанківському ринку. Міжбанківські депозити. Міжбанківські кредити.

Тема 6. Валютний ринок

Поняття і структура валютного ринку. Основи функціонування валютного ринку. Учасники валютних ринків.

Валютні операції: поточні операції та операції, пов'язані з рухом капіталу.

Конверсійні операції: поточні (спот) та форвардні.

Валютний курс. Види валютних курсів. Курс купівлі (bid) і курс продажу (offer). Валютний курс за безготівковими міжбанківськими угодами. Обмінний курс валютних бірж. Валютний курс готівкових угод. Визначення крос-курсу валют.

Валютне регулювання і валютний контроль. Методи валютного регулювання: валютні інтервенції, дисконтна політика, валютні обмеження.

Тема 7. Ринок капіталів, його структура й основи функціонування

Поняття та структура ринку капіталів. Основні учасники ринку. Умови функціонування кредитного ринку. Функції банківської системи та операції банків на кредитному ринку.

Банківський кредит. Ознаки класифікації та види банківського кредиту. Принципи банківського кредитування.

Основні види кредитів, що надаються підприємствам. Кредити під заставу. Оформлення, параметри та оцінка застави. Кредити під гарантію. Види гарантії.

Управління кредитним ризиком. Механізм управління: розробка кредитної політики; управління кредитним портфелем; управління процедурою кредитування.

Вартість кредитних інструментів. Мінімальна процентна ставка, її структура. Процентна ставка, розрахована на основі базової ставки. Ринкова вартість кредиту.

Тема 8. Ринок цінних паперів та фондова біржа

Поняття ринку цінних паперів. Цілі та завдання первинного ринку. Учасники ринку цінних паперів.

Емісія і форми розміщення цінних паперів на первинному ринку. Основні види та класифікація цінних паперів. Ознаки класифікації цінних паперів.

Відмінні ознаки цінних паперів. Функції і роль цінних паперів в економіці.

Особливості вторинного ринку цінних паперів.

Поняття і функції фондової біржі. Типи фондових бірж. Учасники біржового ринку, їх характеристика.

Суть біржової угоди. Процедура лістингу. Організація біржової торгівлі. Оформлення та виконання біржових угод.

Тема 9. Ринок похідних фінансових інструментів

Поняття та суть похідних фінансових інструментів.

Критерії віднесення фінансових інструментів до групи похідних. Класифікація деривативів. Функції похідних фінансових інструментів.

Причини виникнення та розвитку ринку строкових контрактів.

Характеристика ф'ючерсних контрактів. Специфіка ф'ючерсу.

Форвардні контракти, їх характеристика.

Угоди про форвардні процентні ставки. Розрахунок рівня форвардної процентної ставки. Форвардні контракти на купівлю-продаж валюти. Визначення теоретичного форвардного курсу.

Опціон як різновид строкової угоди. Специфікація опціону. Класифікація опціонів. Опціони на фондові індекси. Опціони на ф'ючерсні контракти.

Свопи, їх характеристика. Види свопів. Процентні свопи, їх застосування. Валютні свопи. Свопи активів.

Тема 10. Міжнародний фінансовий ринок

Ознаки міжнародного фінансового ринку; учасники ринку. Основна валюта при проведенні операцій. Поняття "євродолар".

Фінансові інструменти міжнародного ринку. Ринок єврооблігацій, євроринок акцій. Ринок єврокредитів. Ринок похідних інструментів.

Міжнародні кредитно-фінансові організації, їх діяльність на фінансовому ринку. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Європейській банк реконструкції та розвитку. Банк міжнародних розрахунків.

Фінансова інформація на міжнародному фінансовому ринку.

2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Вивчаючи курс "Фінансовий ринок", студент повинен зрозуміти суть ФР, який виступає як економічний простір, де формуються і функціонують відносини купівлі-продажу фінансових інструментів. Крім того, студент повинен знати функції ФР; характеристику основних і похідних інструментів ФР; зрозуміти механізм оцінки ризику та доходності фінансових активів; знати класифі-

кацію та функції фінансових посередників на ФР, структуризацію, сегментацію та методи державного регулювання ФР.

При вивченні курсу студенту доцільно використовувати літературу стосовно наступних розрахунків: вартості грошей у часі [14, С. 244–254], суми простих та складних відсотків [24, С. 15–37], балансової та ринкової вартості основних фінансових інструментів (акцій, облігацій, сертифікатів) [24, С. 157–170], оцінки ризиків на фінансовому ринку [24, С. 112–131]; визначення доходності фінансових активів та операцій з ними [23, С. 139–168], валютних обчислень [24, С. 147–156]. Для поглибленого вивчення дисципліни рекомендується систематичне опрацювання таких фахових видань, як "Бізнес", "Українська інвестиційна газета", "Фінанси України", "Банківська справа", "Финансовые услуги", інформаційні випуски газети "Фондовий ринок та інвестиції".

3. ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

У ринковій економіці в кожний конкретний момент часу поряд знаходяться ті юридичні та фізичні особи, у яких є деякий надлишок грошових коштів, і ті особи, яким не вистачає коштів. Тому необхідний механізм, який буде переміщувати потоки грошових фондів від перших до других. Цей механізм створюється завдяки функціонуванню фінансових ринків.

Фінансовий ринок – це система економічних та правових відносин, пов'язаних з купівлею-продажем або випуском та обігом фінансових активів; ринок, на якому визначаються попит та пропозиція на різноманітні фінансові інструменти.

Фінансові активи – це кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, які не віднесені до цінних паперів.

Фінансовий ринок існує як сукупність взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих ринків (рис. 1). На ринку грошей продаються і купуються грошові кошти на короткий термін (від одного дня до одного року). До ринку капіталів належать довгострокові капітали, тобто вкладення коштів на більш тривалий період часу.

Ринок короткострокових банківських позик (ринок позичкового капіталу) охоплює відносини, що виникають з приводу акумуляції кредитними установами грошових коштів підприємств, населення і надання їх у вигляді короткострокових позик на умовах поверненості.

Ринок короткострокових фінансових активів має справу з частками капіталу (акціями), облігаціями, що погашаються в короткий термін, векселями, заставними та іншими вимогами на реальні активи.

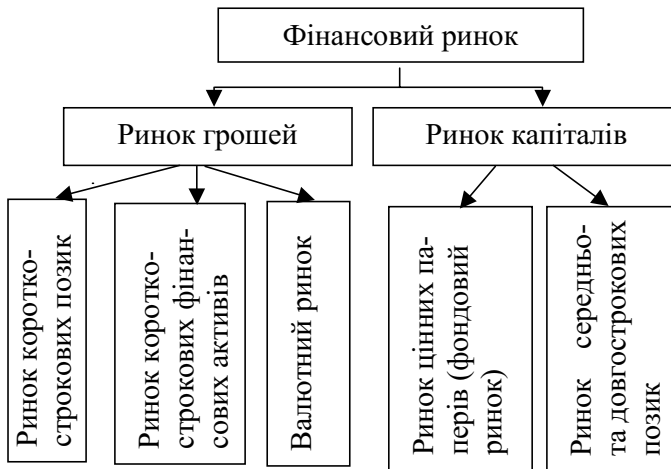

Рис. 1. Структура фінансового ринку

Валютний ринок – це розгалужена система механізмів, функції яких полягають у забезпеченні купівлі і продажу національних грошових одиниць та іноземних валют з метою використання для обслуговування міжнародних платежів.

Ринок цінних паперів (фондовий ринок) – це складова частина ринку капіталів, на якому купуються і продаються фінансові інструменти (цінні папери).

Ринок середньо- та довгострокових банківських кредитів – це ринок, де відбуваються економічні відносини, пов'язані з забезпеченням середньо- та довгострокових кредитних зобов'язань і часток капіталу акціонерних товариств. Наявність багатьох типів фінансових ринків пов'язана з існуванням різних підходів до їх класифікації.

Суб'єктами ФР виступають: держава; особи (юридичні або фізичні), які бажають передати в користування вільні фінансові ресурси; особи (юридичні або фізичні), які потребують інвестицій; фінансові посередники, які на стабільній, впорядкованій основі забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів серед учасників

ринку. У ролі суб'єктів ФР з правової точки зору виступають індивідуальні, інституціональні учасники та органи державного регулювання.

Індивідуальні учасники – це фізичні особи (населення), які мають певні права і обов'язки на ФР згідно з чинним законодавством.

Інституціональні учасники – це юридичні особи, які не є органами державного регулювання. До них належать підприємства, організації, товариства, компанії, фонди тощо. Ці учасники мають відокремлене майно, характеризуються організаційною єдністю, мають змогу виступати від свого імені, наділені певними правами та обов'язками, мають розрахункові рахунки в банку та ін.

Особливе місце займають *органи державного регулювання*. В цій ролі виступають органи законодавчої, виконавчої та судової влади, а також інші державні органи, які не належать до вказаних. Держава, надаючи кредити і отримуючи позики, відіграє вирішальну роль на ФР, яка полягає в управлінні відсотками, грошовою масою, кредитами, валютним курсом.

Суб'єкти ФР можуть виступати в ролі позичальника та інвестора, а фінансові інститути – в ролі посередника.

Позичальники – це фізичні або юридичні особи, які залучають кошти інших суб'єктів для розвитку своєї діяльності.

Інвестори – громадяни та юридичні особи країни, а також іноземні громадяни, фірми, держави, які приймають рішення про вкладення особистих, позичених або залучених коштів в об'єкти інвестування.

Фінансові посередники – це посередники, які забезпечують зустріч інвестора і позичальника. До них належать: банківські (емісійні, комерційні, інвестиційні, іпотечні, зовнішньоторговельні банки) та спеціалізовані небанківські установи (страхові й інвестиційні компанії; фінансові, пенсійні фонди; ощадні установи).

Фінансовий ринок є організованою або неформальною системою торгівлі фінансовими інструментами. Під терміном "*фінансові інструменти*" розуміють різноманітні фінансові документи, які є в обігу на ринку, мають грошову цінність і за допомогою яких здійснюються операції на ФР. Розрізняють дві основні категорії фінансових інструментів, що суттєво відрізняються надійністю щодо отримання доходу – це інструменти позики (облігації, векселі, казначейські зобов'язання тощо) та інструменти власності, тобто акції (рис. 2).

Фінансові інструменти, що фіксують угоди на майбутній період, механізм випуску та обігу яких пов'язаний із купівлею-продажем певних фінансових чи матеріальних активів, називаються *похідними інструментами*, або *деривативами*. Ціни на похідні фінансові інструменти встановлюються залежно від цін базових активів. Базовими активами можуть бути цінні папери, процентні ставки, фондові індекси, товарні ресурси, дорогоцінні метали, іноземна валюта тощо. Похідними фінансовими інструментами є варанти, ф'ючерсні, форвардні, опціонні угоди та свопи. Оскільки всі вони пов'язані з виконанням певних дій протягом визначеного періоду або у визначений момент у майбутньому, їх ще називають строковими угодами.

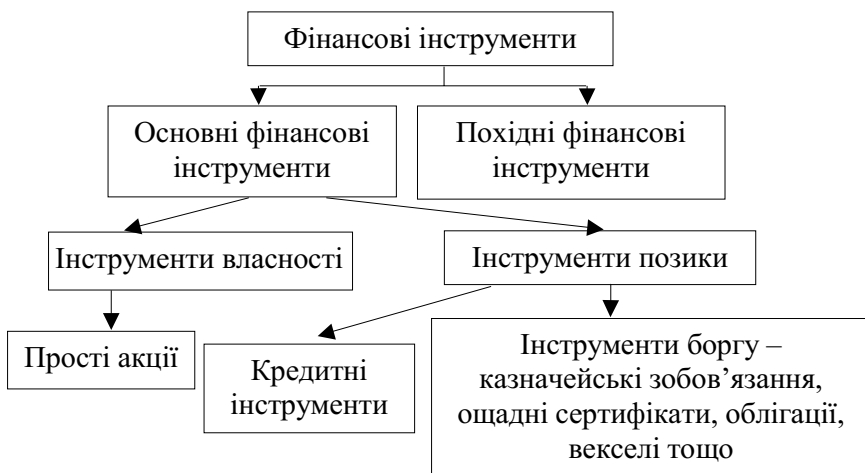

Рис. 2. Класифікація фінансових інструментів

Структура, суть, об'єкти і суб'єкти грошового ринку

Грошовий ринок – частина ринку позичкових капіталів, де здійснюються переважно короткострокові (від одного дня до одного року) депозитно-позичкові операції, що обслуговують головним чином рух оборотного капіталу фірм, короткострокових ресурсів банків, установ, держави і приватних осіб.

Інструментами грошового ринку є векселі, депозитні сертифікати, банківські акцепти. Основні інститути грошового ринку – банки, облікові установи, брокерські й дилерські фірми. Об'єкта-

ми купівлі-продажу на грошовому ринку є тимчасово вільні грошові кошти банків, установ, держави, населення. Основними позичальниками є фірми, кредитно-фінансові інститути, держава, населення.

Грошовий ринок включає в себе обліковий, міжбанківський і валютний ринки, які виконують подібні функції: об'єднання дрібних заощаджень населення, держави, приватного бізнесу, закордонних інвесторів і створення потужних грошових фондів; трансформацію цих коштів у позичковий капітал, що забезпечує зовнішні джерела фінансування підприємств (фірм); спрямування частини коштів на міжбанківський ринок.

Обліковий ринок – частина грошового ринку, де короткострокові грошові ресурси перерозподіляються між кредитними інститутами шляхом купівлі-продажу векселів і цінних паперів з термінами погашення, як правило, до одного року.

Міжбанківський ринок – частина фінансового ринку, де тимчасово вільні грошові ресурси кредитних установ залучаються і розміщуються банками між собою переважно у формі міжбанківських депозитів на короткі терміни.

Валютний ринок – це підсистема валютних відносин у процесі операцій купівлі-продажу іноземних валют і платіжних документів в іноземних валютах. *Суб'єктами* валютного ринку виступають центральний банк країни; комерційні банки, що мають ліцензію на проведення валютних операцій; фірми, які здійснюють зовнішню торгівлю або капіталовкладення за кордоном; приватні (фізичні) особи, що їздять за кордон, здійснюють перекази валют, купують валюту з метою накопичення (заощадження) та здійснюють інші неторговельні угоди. *Об'єктом* валютного ринку є валюта. На валютному ринку залежно від попиту та пропозиції встановлюється ціна валюти, тобто валютний курс.

Валютний курс – це ціна грошової одиниці певної країни, виражена в грошових одиницях іншої країни.

Структура, суть, об'єкти і суб'єкти ринку капіталів

Ринок капіталів – це складова частина ФР, що включає в себе ринок цінних паперів, термін обороту яких перевищує один рік (фондовий ринок), та ринок середньо- і довгострокових банківських кредитів. Ринок капіталів є також найважливішим джерелом довгострокових інвестиційних ресурсів для уряду, корпорацій

і банків. Якщо грошовий ринок надає високоліквідні кошти в основному для задоволення короткострокових потреб, то ринок капіталів забезпечує довгострокові потреби. Основними учасниками цього ринку виступають первинні інвестори, тобто власники вільних фінансових ресурсів; спеціалізовані посередники, тобто кредитно-фінансові організації, що здійснюють безпосереднє залучення (акумуляцію); позичальники, тобто юридичні і фізичні особи, а також держава, які відчувають нестачу фінансових ресурсів.

Кредитний ринок як складова ринку капіталів – це специфічна сфера економічних відносин, де об'єктом операцій є наданий на певних умовах у позику капітал.

Ринок цінних паперів є частиною ФР, на якому обертаються (продаються, купуються) цінні папери. З ринком цінних паперів тісно пов'язана фондова біржа, яка є особливим посередником (виступає центром торгівлі) на ринку цінних паперів. Іншими словами, *фондова біржа* – це ринок, який регулярно функціонує і на якому здійснюється торгівля цінними паперами.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрити економічний зміст поняття "фінансовий ринок".
2. Розкрити дискусійні питання щодо різного трактування поняття "фінансовий ринок".
3. Визначити місце та роль фінансового ринку.
4. Функції фінансового ринку.
5. Обґрунтувати структуру фінансового ринку, ознаки її класифікації.
6. Фінансові інструменти: поняття, види та ознаки класифікації.
7. Охарактеризувати властивості фінансових інструментів.
8. Обґрунтувати поточну і майбутню вартість фінансових інструментів.
9. Дати оцінку фінансових інструментів. Розкрити моделі оцінки вартості основних фінансових інструментів.
10. Розкрити поняття та призначення фінансового посередництва, функції фінансових посередників.
11. Комерційні банки: місце на фінансовому ринку, класифікація та принципи побудови.

12. Охарактеризувати види діяльності комерційних банків на фінансовому ринку.

13. Види небанківських кредитних інститутів та їх діяльність на фінансовому ринку.

14. Інститути спільного інвестування та їх діяльність на фінансовому ринку.

15. Обґрунтувати необхідність державного регулювання фінансового ринку.

16. Органи державного регулювання фінансового ринку: склад, функції і завдання.

17. Види процентних ставок і механізм їх розрахунку.

18. Розкрити механізм визначення доходів від володіння фінансовими інструментами.

19. Розкрити поняття і основні види фінансових ризиків, фактори, які впливають на їх рівень.

20. Охарактеризувати методи оцінки й управління фінансовими ризиками.

21. Розкрити механізм оцінки облігацій та їх доходність.

22. Розкрити механізм оцінки акцій та їх доходність.

23. Грошовий ринок: суть, структура, основи функціонування.

24. Охарактеризувати інструменти грошового ринку, їх призначення і сферу застосування.

25. Визначити інструменти та функціональну структуру облікового ринку.

26. Охарактеризувати міжбанківський грошовий ринок і операції на ньому.

27. Розкрити поняття, структуру та умови функціонування ринку капіталів.

28. Охарактеризувати державний кредит, його форми і види. Інструменти державного кредиту.

29. Розкрити функції банківської системи та операції банків на кредитному ринку.

30. Охарактеризувати банківський кредит, його види за різними ознаками класифікації.

31. Обґрунтувати необхідність управління кредитним ризиком. Розкрити механізм управління.

32. Розкрити механізм оцінки вартості кредитних інструментів, показати його специфіку.

33. Ринок цінних паперів: поняття, призначення і структура.

34. Охарактеризувати процес емісії та форми розміщення цінних паперів на первинному ринку.
35. Поняття, види та класифікація цінних паперів.
36. Охарактеризувати функції і роль цінних паперів в економіці.
37. Якості і відмінні ознаки цінних паперів.
38. Дати характеристику акцій, їх вартості. Визначити показники, що характеризують якість акцій.
39. Дати характеристику облігацій. Визначити ринковий курс та ринкову ціну облігацій.
40. Дати характеристику векселів та їх видів. Розкрити зміст операцій банків з векселями.
41. Характеристика і призначення банківських цінних паперів: ощадного та депозитного сертифікатів, банківського векселя.
42. Розкрити особливості вторинного ринку цінних паперів.
43. Склад та характеристика учасників ринку цінних паперів.
44. Валютний ринок: поняття, структура та основи функціонування.
45. Визначити поняття "валюта" і "валютний курс". Визначення та характеристика видів валютних курсів.
46. Валютні операції, їх види, механізм здійснення.
47. Конверсійні операції на валютному ринку, особливості прямого і непрямого котирування валют.
48. Обґрунтувати необхідність валютного регулювання і валютного контролю, пояснити механізм їх здійснення.
49. Поняття та суть похідних фінансових інструментів.
50. Класифікація похідних фінансових інструментів.
51. Пояснити виникнення та розвиток ринку строкових контрактів.
52. Ф'ючерсні контракти і механізм їх укладання.
53. Форвардні контракти, їх види та механізм укладання.
54. Дати характеристику опціонних угод, розкрити механізм їх укладання та практику застосування.
55. Суть свопів, їх види і практика застосування.
56. Міжнародний фінансовий ринок: особливі ознаки, учасники.
57. Охарактеризувати фінансові інструменти міжнародного фінансового ринку, визначити їх особливості.
58. Охарактеризувати міжнародні кредитно-фінансові організації, їх діяльність на фінансовому ринку.
59. Міжнародний кредит, його форми і види.
60. Розкрити особливості та форми міжнародних розрахунків.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі документи України

1. Конституція України // Закони України: У 12 т. – К.: Вид-во Верховної Ради України. – Т. 10. – С. 5–40.
2. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12. 2000 р. № 872–ХІІ.
3. Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" від 30.10.1996 р. № 448/96–ВР.
4. Закон України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" від 15.03.2001 р. № 2299–ІІІ.
5. Закон України "Про кредитні спілки" від 20.12.2001 р. № 2908–ІV.
6. Закон України "Про Національну депозитарну систему України та особливості електронного обігу цінних паперів" від 10.12. 1997 р. № 710/97–ВР.
7. Закон України "Про недержавне пенсійне забезпечення" від 10.07.2003 р. № 1057–ІV.
8. Закон України "Про обіг векселів в Україні" від 05.04.2001 р. № 2374–ІІІ.
9. Закон України "Про приватизаційні папери" від 06.03.1992 р. № 2173–ІV.
10. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" від 12.07.2001 р. № 2664–ІV.
11. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" від 23.02.2006 р. № 3480–ІV.

Посібники та монографії

12. *Колісник М.К., Маслак О.О., Романів Є.М.* Фінансовий ринок: Навч. посіб. – Л., 2004.
13. *Маслова С.О., Опалов О.А.* Ринок фінансових послуг: Навч. посіб. – К., 2006.
14. *Маслова С.О., Опалов О.А.* Фінансовий ринок: Навч. посіб. – К., 2004.
15. *Павлов В.І., Пилипенко І.І., Кривов'язюк І.В.* Цінні папери в Україні: Навч. посіб. – К., 2003.
16. *Смолянська О.Ю.* Фінансовий ринок: Навч. посіб. – К., 2005.

17. Фінансові послуги в Україні: Енциклопедичний довідник: У 6 т. / *І.О. Мітюков, В.Т. Александров, О.І. Ворона, С.М. Недбаєв*. – К., 2001.

18. *Ходаківська В.П., Беляєв В.В.* Ринок фінансових послуг: теорія і практика: Навч. посіб. – К., 2002.

19. *Шелудько В.М.* Фінансовий ринок: Навч. посіб. – К., 2003.

Додаткова література

20. *Боринець С.* Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник. – К., 2000.

21. *Головко А., Науменко О.* Національна депозитарна система України. – К., 1999.

22. *Грушко В.І., Пилипченко О.І.* Фінансові ризики.: Навч. посіб. – К., 1998.

23. *Зарсчнев А.М., Малаєва Т.В., Русанова Р.П.* Фінанси. Тести та задачі: Навч. посіб. – К., 2003.

24. *Машина Н.І.* Вищі фінансові обчислення: Навч. посіб. – К., 2003.

Навчальне видання

ПРИХОДЬКО Наталія Василівна

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до вивчення курсу "Фінансовий ринок"**

(українською мовою)

Редактор *О.Є. Вакула*
Комп'ютерна правка та верстка *Н.В. Ялова*
Коректор *М.О. Паненко*

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2506 від 25.05.2006 р.

Підписано до друку 29.05.07. Папір офсетний. Формат 60×84/16.
Друк офсетний. Гарнітура "Таймс". Ум. друк. арк. 1,0. Обл.-вид. арк. 1,1.
Тираж 100 прим. Вид. № 26. Зам. № 23. Ціна договірна

Видавець і виготівник Національний університет кораблебудування,
54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5

ВИДАВНИЦТВО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ

Шановні панове!

Запрошуємо Вас ознайомитись з можливостями книжкового видавництва, висококваліфіковані спеціалісти якого забезпечать оперативне та якісне виконання замовлення будь-якого рівня складності.

Наш головний принцип – задовольнити потреби замовника в повному комплексі поліграфічних послуг, починаючи з розробки та підготовки оригіналу-макета, що виконується на базі IBM PC, і закінчуючи друком на офсетних машинах.

Крім цього, ми маємо повний комплекс післядрукарського обладнання, що дає можливість виконувати:

- ✓ аркушепідбір;
- ✓ брошурування на скобу, клей;
- ✓ порізку на гільйотинах;
- ✓ ламінування.

Видавництво також оснащено сучасним цифровим дублюкатором фірми "Duplo" формату А3, що дає можливість тиражувати зі швидкістю до 130 копій за хвилину.

Для постійних клієнтів – гнучка система знижок.

Отже, якщо вам потрібно надрукувати **підручники, книги, брошури, журнали, каталоги, рекламні листівки, прайс-листи, бланки, візитні картки**, – ми до Ваших послуг.

© Національний університет кораблебудування
✉ Україна, 54002, м. Миколаїв, вул. Скороходова, 5,
видавництво НУК

☎ 8(0512) 47-83-86; 39-81-42, 39-73-39, fax 8(0512) 42-46-52;
E-mail: publishing@usmtu.edu.ua

ДЛЯ НОТАТОК